

Els processos de gentrificació i turistificació a les Illes Balears.

Introducció:

Les plataformes de lloguer turístic peer-to-peer (Airbnb, HomeAway, Booking...) han suposat un canvi de model turístic mitjançant la incorporació de l'habitatge a l'oferta turística. Es pretén elucidar si:

"A les Illes Balears es donaren processos de gentrificació i/o turistificació en l'àmbit municipal entre el 2010 i el 2018?"

La hipòtesi principal és:

"Aquests processos de desplaçament es donaren amb forta coexistència."

Marc teòric:

Gentrificació: procés pel qual una classe social amb ingressos baixos d'un indret és substituïda per una classe social amb major capital degut a la millora de la zona a causa de la inversió de capital a la zona.

Turistificació: procés pel qual la població local d'un indret és substituïda per turistes, independentment de la seva classe social i el temps d'estada, a causa de l'augment de places turístiques i les ofertes d'oci pels visitants.

Tipus de desplaçaments:

- directe: el llogater no pot renovar el contracte a causa de l'augment del lloguer.
- indirecte: un inquilí equivalent al que ha marxat no pot arrendar un habitatge equivalent degut a l'augment de preus.
- per pressió: el veí haurà de marxar de l'indret per la falta de serveis i l'increment del cost de vida.

El cas Balear:

Els primers turistes arribaren a les Balears a l'inici del segle XX i és a partir de la dècada del 50 quan arribà el turisme massiu. Entre els 60 i 70 va ser el primer boom turístic amb un ritme frenètic de construcció hotelera. Durant els anys 80 es passà del "minifundi hotelier" al "latifundi hotelier".

El segon boom va ser als anys 90 i suposà l'acceleració de la urbanització de les Illes. A partir dels 2000, hi hagué un canvi de model cap a la caribització del turisme. Arran de la crisi del 2008 s'inicià el procés d'*airbnbització*. Es pot parlar de desplaçaments poblacionals a partir dels anys 90 amb els Pla Especial de Reforma Interior de sa Ferreria i Calatrava a Palma.

A partir del 2010, a causa de l'*airbnbització*, els desplaçaments s'estengueren pels nuclis històrics dels principals municipis insulars.

Metodologia:

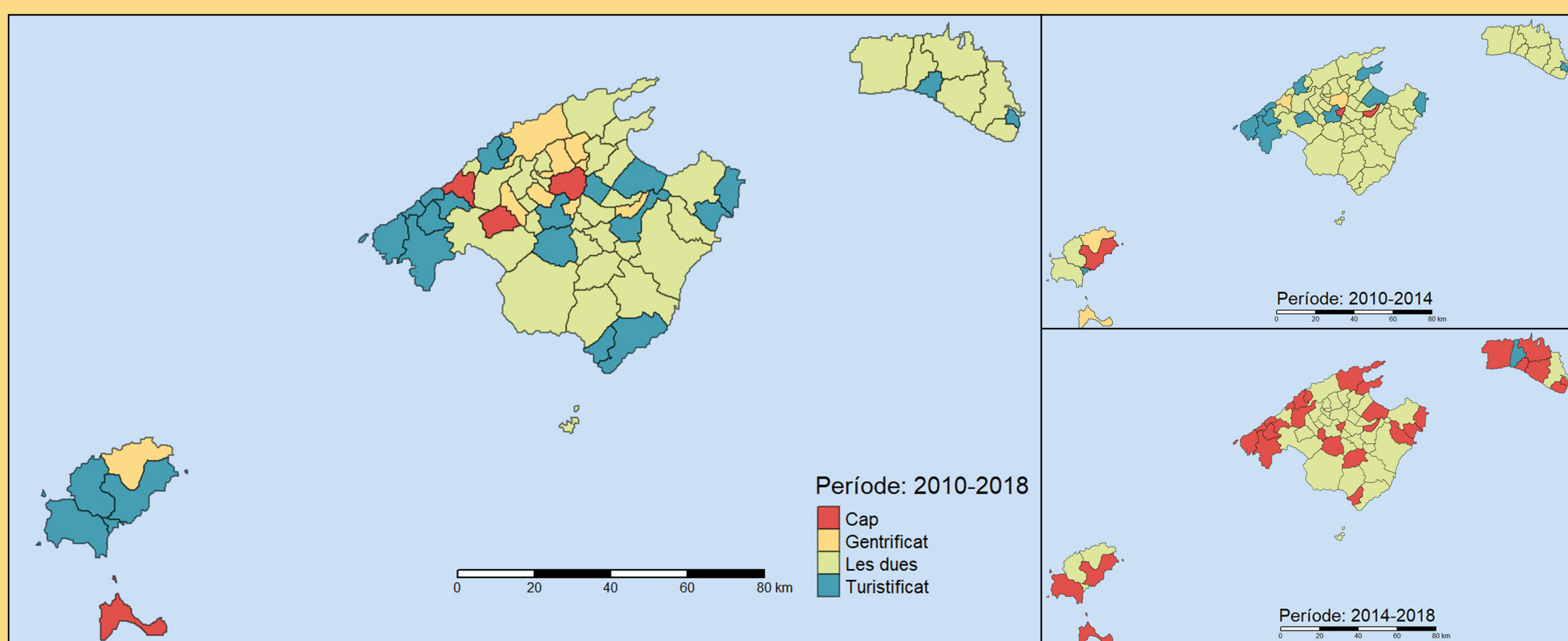
S'han explotat les dades disponibles a l'IBESTAT mitjançant la construcció de dos índexs, un pels processos de gentrificació i l'altre pels de turistificació.

A continuació s'ha aplicat l'anàlisi de les components principals (PCA) per tal de condensar la màxima variabilitat en un únic indicador per cada procés.

Entre el 2010 i el 2018 la PCA del procés de gentrificació explica un 92,4% de la variabilitat i la PCA de la turistificació un 77,4%.

En el període 2010-2014, un 69,3% i un 68%. I, en el període 2014-2018, un 85,7% i un 96,6% respectivament.

Per acabar s'han cartografiat els resultats.

Resultats i conclusions:

Com es pot observar en el mapa, entre el 2010 i el 2018: 31 municipis, el 46,27%, han patit ambdós processos; 23 municipis, turistificació; 9 han sofert gentrificació i sols 4 municipis, el 5,97%, no han patit cap dels dos processos de desplaçament residencials.

Durant la primera meitat del període, 2010-2014: 47 municipis, el 70,15%, sofriren processos de gentrificació i turistificació; 13, turistificació; 4, gentrificació i 3 ni una ni l'altra. Durant la segona meitat del període, 2014-2018: 35 municipis, el 52,24%, sofriren processos de gentrificació i turistificació; 1 turistificació i 31 municipis, el 46,27% no patiren processos de desplaçament.

Per tant, es pot confirmar que a les Illes s'han donat processos de gentrificació i turistificació entre el 2010 i el 2018. La hipòtesi del treball ha quedat confirmada: hi ha una forta coexistència entre la gentrificació i la turistificació a les Illes Balears. Els desplaçaments ocorregueren amb major intensitat durant la primera meitat del període, amb el 94,03% dels municipis afectats i la coexistència dels desplaçaments fou més forta en el segon període, el 98,51% dels municipis han patit o cap o ambdós processos de desplaçament residencial al mateix temps.

Bibliografia:

- Murray, I (2012). Geografies del capitalisme balear: poder, metabolisme socioeconòmic i petjada ecològica d'una superpotència turística. *Tesis doctoral inédita*, UIB.
- Reades, J., De Souza, J. & Hubbard, P. (2018). Understanding urban gentrification through machine learning. *Urban Studies*, vol. 56 n°5, pp. 922-942.
- Sequera, J. & Nofre, J. (2018) Shaken, Not Stirred: New Debates on Touristification and the Limits of Gentrification. *City*, vol. 22 n°5-6, pp. 843-855.